

Locatie 'Warmonderweg 8' gemeente
Sassenheim.
Een inventariserend veldonderzoek.

STAR 77
2005

R.M. van der Zee en D.R. Stiller
onder redactie van E. Jacobs

Colofon

Opdrachtgever
Inpijn-Blokpoel Ingenieursbureau

Datum
december 2005

Auteurs
R.M. van der Zee en D.R. Stiller

Redacteur
E. Jacobs

Bestandsnaam
05046.standaardrapport.definitief.wpd

Projectcode Jacobs & Burnier
05046

Projectleider en autorisatie
E. Jacobs

ISBN-nummer
90-77191-64-X

Jacobs & Burnier
archeologisch projectbureau

adres
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam

telefoon
020 - 4637300

fax
020 - 4637277

e-mail
jenbbureau@zonnet.nl

Inhoudsopgave	
Administratieve gegevens	1
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksoopdracht	3
3. Bureauonderzoek	4
3.1 Werkwijze	4
3.2 Afbakening onderzoeksgebied	4
3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied	4
3.4 Geologie van het onderzoeksgebied	4
3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden	5
3.6 Verwachte archeologische waarden	7
4. Booronderzoek	8
4.1 Werkwijze	8
4.2 Resultaten	8
5. Conclusie	11
6. Advies	12
Literatuur	13
Verantwoording	14
Afbeeldingen	14
Bestanden	14

Jaren	Archeologische perioden		Geologische perioden
1573	Nieuwe Tijd		H O L O C E E N
450 na Chr.	Middeleeuwen	Laat	
		Vroeg	
12 voor Chr.	Romeinse Tijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
800	IJzertijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
2000	Bronstijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
4000	Neolithicum	Laat	
		Midden	
8800	Mesolithicum	Vroeg	
		Laat	
		Midden	
		Vroeg	
350.000	Paleolithicum	Laat	P L E I S T O C E E N
		Midden	
		Vroeg	

Archeologische perioden en aanvang tijdvakken in jaren

Administratieve gegevens

Opdrachtgever

Inpijn-Blokpoel Ingenieursbureau bv
Postbus 253
3360 AG Sliedrecht
contactpersoon
dhr S. van de Ven
Tel.: 0184 - 618010

Uitvoerder

Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam
contactpersoon
drs. E. Jacobs
Tel.: 020 - 4637300

Bevoegd gezag

Provincie Zuid-Holland
Bureau Cultuur
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
contactpersoon
drs. R. Proos
Tel.: 070 - 4418445

Locatie

gemeente
Sassenheim
toponiem
Warmonderweg 8

Kaartblad

30 F van de 1:25.000 topografische kaart

Coördinaten

94584/469738

Archisnummers

aanmeldingsnummer 14721
onderzoeksnummer 12452

J&B-projectcode

05046

1. Inleiding

In opdracht van Inpijn-Blokpoel Ingenieursbureau bv is ten behoeve van de locatie 'Warmonderweg 8', gemeente Sassenheim, provincie Zuid-Holland in november 2005 door Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

Aanleiding voor het onderzoek vormde de voorgenomen uitbreiding van het Van der Valk hotel. De exacte invulling van de bouwplannen, zoals de funderingsdiepte, is op dit moment nog niet bekend.

Op basis van de Cultuur Historische Hoofdstructuur (CHS) en de gegevens uit het Centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis II, november 2005) ligt de onderzoekslocatie evenwel in een zone waar aan een redelijke tot grote kans op het aantreffen van archeologische sporen is toegekend.

Gezien de toegekende archeologische verwachting is, in het kader van een artikel 19 procedure, het laten uitvoeren van een inventariserend archeologisch onderzoek dan ook door de provincie Zuid-Holland verplicht gesteld voor het verkrijgen van toestemming tot het realiseren van de voorgenomen nieuwbouw.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

2. Onderzoeksopdracht

Het doel van het in dit rapport besproken onderzoek was om te bepalen of er op de onderzoekslocatie archeologische waarden aanwezig zijn, en zo ja, wat de locatie, de datering, gaafheid en conservering daarvan zijn. Hiertoe is een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

In overeenstemming met de in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) genoemde specificaties is het onderzoek aangemeld bij het Centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis II). Op basis van deze aanmelding zijn de resultaten van het onderzoek binnen dit systeem geregistreerd onder onderzoeksnummer 12452.

3. Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is uitgevoerd ten behoeve van het verkrijgen van informatie over zowel de aanwezige, als de verwachte archeologische waarden. Tevens geeft het bureauonderzoek inzicht in de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied.

3.1 Werkwijze

Voor het uitvoeren van het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de door de opdrachtgever verstrekte informatie, de CHS, regio Duin- en bollenstreek (Koenders 2002), gegevens uit Archis II (november 2005) en relevante literatuur.

3.2 Afbakening onderzoeksgebied

Het plangebied maakt deel uit van een aan de zuidwestzijde van Sassenheim langs de Rijksweg A44 gelegen bedrijventerrein. Het onderzoeksgebied, dat overeenkomt met de locatie van de beoogde nieuwbouw, omvat een gedeelte van het perceel Warmonderweg 8 en van een aangrenzend perceel achter de Hoofdstraat 60 (Afb. 1 & 2).

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 4000 m² (Afb. 2).

3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is momenteel onbebouwd. Een strook evenwijdig aan het hotel is in gebruik als plantsoen/tuin en bestaat hoofdzakelijk uit grasvelden. Het resterende deel is in gebruik als weiland en wordt van het hotelterrein gescheiden door een 5 tot 10 m brede sloot.

De voorgenomen ontwikkeling omvat de uitbreiding van het bestaande hotel middels de aanleg van een zijvleugel aan de zuidwestzijde van het bestaande hotel. De exacte invulling van de bouwplannen, zoals de funderingsdiepte, is op dit moment nog niet bekend.

3.4 Geologie van het onderzoeksgebied

Langs de westkust van Nederland strekken zich noord-zuid georiënteerde strandwallen uit. Deze werden vanaf 5000 jaar geleden gevormd. Toen volgde op een periode van snelle zeespiegelstijging een fase waarin deze steeds langzamer verliep. Hierdoor ontstond voor de kust van het huidige Noord- en Zuid-Holland een rij van lage zandbanken, strandwallen genaamd, waardoor het achterland werd afgeschermd van de zee (Berendsen 1997).

In perioden waarin de opbouw van de strandwallen stagneerde ontwikkelde zich een lage vlakte, strandvlakte genaamd, tussen de strandwal en de zee. Een hierop volgende periode van verhoogde aanvoer van zand leidde tot de vorming van nieuwe zandbanken op de overgang tussen de zee en de strandvlakte. Op deze manier verplaatste de kustlijn zich steeds meer naar het westen en ontstond een afwisseling van hoger en lager gelegen zandstroken. De geulen, die vanaf de kust landinwaarts liepen, werden door de eerste rij van strandwallen grotendeels afgesloten.

Alleen via riviermondingen kon de zee nog het achterland binnendringen en handhaafde zich het zogenoemde Hollandse getijdenbekken, met talloze geulen en zandplaten, dat langzaam werd opgevuld (De Mulder *et al* 2003). Rond de monding van de ten zuiden van de onderzoekslocatie gelegen Oude Rijn, die vanaf 4500 jaar geleden als hoofdtak van de huidige Rijn ging fungeren, ontstond een delta.

De kleien en zanden, die in het bekken tot afzetting kwamen, zijn ook in de ondergrond van het onderzoeksgebied te verwachten. Volgens de Geomorfologische Kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst 1993) bevindt het gebied zich op de overgang van een vlakte van getij-riviermondafzettingen (2M34) naar een strandwal al dan niet met vervlakte duinen (3K28).

Wind zorgde ervoor dat op de strandwallen vanaf het strand aangevoerd zand werd afgezet. De lage duinen, die als gevolg hiervan ontstonden worden tegenwoordig aangeduid als de Oude Duinen. Op die manier zijn in de periode tussen 5000 en 2000 jaar geleden langs de toenmalige kust enkele, naast elkaar gelegen duinenrijen gevormd. Kenmerkend voor Oud Duin afzettingen is het onregelmatig voorkomen van humeuze bodemhorizonten en dunne veenlagen (De Mulder et al. 2003).

De grotendeels gesloten kustlijn maakte in grote gebieden voorlopig een einde aan het binnendringen van zeewater (De Mulder et al/ 2003). Als gevolg van neerslagoverschot en de afvoer van water uit de omringende hogere delen naar de kustvlakte trad al snel verzoeting van het waterrijke gebied achter de strandwallen op. In de achter en tussen de duinen gelegen lagere delen van het landschap kwam het op uitgebreide schaal tot veenontwikkeling (Berendsen 2000). Langs de rivieren, die het veengebied doorsneden was voldoende voedselrijk water beschikbaar en vormde zich vooral broekveen (De Mulder et al/ 2003).

Het veen, ook wel Hollandveen genoemd, is in de Middeleeuwen echter grotendeels afgegraven, waardoor de onderliggende strandzanden weer aan de oppervlakte zijn komen te liggen.

In de Middeleeuwen vond in het kustgebied opnieuw duinvorming plaats. Grootschalige verstuiwingen leidde ertoe, dat het estuarium van de Oude Rijn omstreeks het jaar 1000 bij Katwijk verzandde (De Mulder et al/ 2003). Duizend jaar daarvoor was er al een verbinding tussen de Rijn en de Maas tot stand gekomen, die ertoe had geleid dat de hoofdafvoer van de Rijn via het Maasestuarius ging lopen.

De twee meest westelijke strandwallen en de daarop gelegen Oude Duinen raakten vanaf de 11de eeuw bedekt door stuifzand waarbij de zogenoemde Jonge Duinen gevormd werden. Het zijn deze Jonge Duinen die wij tegenwoordig als 'de duinen' aanmerken. Vanaf de 18de eeuw werd een deel van de Oude Duinen afgegraven. Het zand werd gebruikt voor stadsuitbreidingen, wegeaanleg en later ook voor de kalkzandsteenfabricage. Ten behoeve van de ontwatering en de afvoer van zand zijn verder brede, evenwijdig lopende watergangen gegraven.

Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur provincie Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Koenders 2002) is de onderzoekslocatie gelegen direct ten zuidoosten van de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim. De ondergrond bestaat uit zogenoemde 'zeeafzettingen' bestaande uit een 'complex van wadplaat- geul- en komafzettingen' aan of onder het huidige oppervlak. Op basis hiervan is aan de locatie een 'redelijk tot grote kans' op de aanwezigheid van archeologische sporen toegekend. Bewoning was mogelijk van de IJzertijd of Romeinse tijd.

De huidige bodem bestaat uit zeekleiafzettingen.

3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden

Bewoningsgeschiedenis

Het strandwallengebied wordt al zeker vier tot vijf duizend jaar bewoond, getuige de verscheidene prehistorische vondsten uit de regio. Het beeld dat deze vondsten geven van de bewoning is echter fragmentarisch. Pas voor de periode van de Late Prehistorie / Romeinse tijd wordt het beeld duidelijker. Zo zijn er binnen het grondgebied van het huidige Sassenheim verschillende archeologische vindplaatsen aangetroffen, die wijzen op bewoning ter plaatse in de Romeinse tijd.

De nederzetting Sassenheim is waarschijnlijk aan het eind van de Vroege-Middeleeuwen ontstaan rond een door Willebrord gesticht kappeltje, dat langs de weg van Haarlem naar Leiden gelegen was. Zo vermelden historische bronnen aan het begin 9de eeuw de schenking van kerkelijke eigendommen van Sagnem aan de abdi van Egmond .

Andere namen waaronder Sassenheim in historische bronnen wordt aangeduid betreffen Sasheim en Saxenheim. Dit laatste betekend 'woonplaats van de Saksen' en is gebaseerd op

de veronderstelling dat Sassenheim gesticht is door Saksen, toen deze aan het begin van de Vroege-Middeleeuwen vanuit het noorden naar de kust en Engeland trokken. In de 13de eeuwse bronnen wordt ook wel gesproken van Zassenem.

In de eeuwen, die volgden werd het landschap rondom Sassenheim langzaam in cultuur gebracht. In de 18de eeuw vormde naast veeteelt en landbouw de teelt van groente, fruit en kruiden een belangrijke bron van inkomsten voor de bewoners. Vanaf de 19de eeuw kwam ook de bloembollenteelt op gang en deze werd in de daarop volgende decennia steeds belangrijker. In de twintigste eeuw werd de bloembollen teelt op zijn beurt vervangen door lichte industrie.

Uit de Historische Atlas van Nederland (Wolters-Noordhoff 1990) blijkt dat het onderzoeksterrein tot halverwege de 19de eeuw in gebruik was als weiland en er geen sprake was van bebouwing.

Bekende archeologische waarden

Voor de onderzoekslocaties zelf staan binnen Archis II (november 2005) geen archeologische waarden geregistreerd. Wel worden binnen een straal van 1 km rondom de locatie diverse archeologische waarden vermeld. Verder zijn er in het gebied verschillende onderzoeken uitgevoerd. Deze worden in het onderstaande kort besproken. De nummers tussen haakjes refereren daarbij naar de codes waaronder de desbetreffende gegevens in Archis II geregistreerd staan.

Ten oosten van de onderzoekslocatie is een monument (monumentnr. 4039, waarneming 24014) van hoge archeologische waarde aanwezig. Het als monument aangegeven terrein betreft de locatie van het kasteel Oud Alkemade dat hier vanaf 1309 tot 1824 aanwezig was.

In de directe omgeving van de onderzoekslocatie staan verder vijf onderzoeken geregistreerd. Een daarvan betreft een ten oosten van de onderzoekslocatie uitgevoerd booronderzoek (onderzoeksnr. 12172, onderzoeksmeldingnr. 12831). Hierbij zijn geen archeologische waarden aangetroffen.

Dit geldt ook voor een ten noorden (onderzoeksmelding 12217) en een ten zuiden (onderzoeksmeldingsnr. 4190, onderzoeksnr. 2193) van de onderzoekslocatie uitgevoerd booronderzoek.

Ten westen van het onderzoeksterrein zijn verder nog twee booronderzoeken uitgevoerd. Bij een daarvan (onderzoeksnr. 3058, onderzoeksmeldingnr. 6777) zijn geen archeologische waarden aangetroffen. Bij het tweede onderzoek (onderzoeksnr. 1264, onderzoeksmeldingnr. 4206, waarnemingnr. 48547) zijn alleen enkele fragmenten aardewerk uit de Nieuwe tijd aangetroffen.

Rond het onderzoeksterrein staan verder nog verschillende waarnemingen geregistreerd. Eén waarneming (nr. 234003) aan de noordzijde betreft, naast fundamentresten uit de Nieuwe tijd, de vondst van een laat-middeleeuwse zilveren munt en een vroeg-middeleeuwse Trenissie munt, die hergebruikt was als sierraad. De munten zijn waarschijnlijk afkomstig uit grond, die van elders is aangevoerd.

Bij één waarneming (nr. 24039) ten oosten van de onderzoekslocatie zijn fragmenten IJzertijd of Romeins aardewerk gevonden.

Ten zuiden van de onderzoekslocatie zijn twee ronde heuvels aangetroffen, die in eerste instantie als mogelijke grafheuvels geïnterpreteerd zijn (nr. 24030 en 24090). Waarschijnlijk gaat het hier echter om restanten van theekoepels of onderdelen van de landschapsparkaanleg.

Verder zijn ten zuiden van de locatie laat-middeleeuwse aardewerk scherven (nr. 16880) en een engels horloge uit de 18de/19de eeuw (nr. 22134) aangetroffen.

Een laatste vondst betreft een ten westen van de onderzoekslocatie aangetroffen vuurstenen sikkels uit de Late Brons-, Vroege IJzertijd.

3.6 Verwachte archeologische waarden

Op basis van zowel de geologische ondergrond als de bekende archeologische waarden kan gesteld worden dat de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie redelijk tot groot is. Deze verwachting is daarbij met name gebaseerd op de geologische ondergrond, die bestaat uit getijdenafzettingen.

Met betrekking tot de datering van eventueel aanwezige archeologische waarden kan op basis van de vormingsgeschiedenis van het landschap gesteld worden dat deze niet ouder zijn dan IJzertijd of Romeins.

4. Booronderzoek

Conform het Programma van Eisen (PvE) is aansluitend op het bureauonderzoek een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen verricht.

4.1 Werkwijze

Tijdens het booronderzoek zijn in het gebied van de voorgenomen nieuwbouw handmatig vier grondboringen uitgevoerd. De locaties van de boringen zijn daarbij dusdanig gekozen dat een zo compleet mogelijk beeld van de ondergrond verkregen kon worden (Afb. 2). Er is gekozen om drie boringen (nrs. 1, 2 en 4) in het weiland ten zuidwesten van het hotel te verrichten en één boring (nr. 3) in het plantsoen naast het gebouw.

De boringen zijn doorgezet tot een einddiepte van 1,50 m - mv tot 2,30 m - maaiveld (mv). Als gevolg van de geringe consistentie van het sediment en het grondwater kon niet dieper geboord worden.

Bij de boringen 1, 2 en 4 is gezien de hoge grondwaterspiegel (circa 0,40 m -mv), de drassigheid van het terrein en de kleiige en venige opbouw van de ondergrond uitsluitend gebruik gemaakt van een guts met een diameter van 3 cm. Bij boring 3 is alleen voor de ondergrond gebruik gemaakt van een guts. Voor de bovengrond is vanwege de lage grondwaterspiegel (1,20 m -mv) en de zandige opbouw een Edelman-boorkop met een diameter van 7 cm gebruikt.

De X- en Y-waarden van de boorlocaties zijn ingemeten met behulp van een meetlint en gekoppeld aan de bebouwing. De Z-waarde is bepaald door middel van een waterpasinstrument. Hierbij is gebruik gemaakt van de NAP-bout in het oostelijk muurvlak in een woonhuis aan de Hoofdstraat 1. De hoogte van dit punt bedraagt 0,761 m + NAP en is in 2000 voor het laatst gecontroleerd.

Uit de verrichte hoogtemetingen blijkt dat het weiland, boringen 1, 2 en 4, nagenoeg vlak is. De maaiveldhoogtes bedragen respectievelijk 0,52 m - NAP, 0,57 m - NAP en 0,62 m - NAP. Uit veldwaarnemingen blijkt dat het hotelterrein hoger ligt. Op basis van de maaiveldhoogte bij boorlocatie 3, 0,08 m + NAP, kan gesteld worden dat het hoogteverschil met het weiland ruim 0,65 m bedraagt.

De boorkernen zijn met het blote oog geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, (verbrand) bot, aardewerk, vuursteen e.d.

Bij het digitaliseren van de veldgegevens is gebruik gemaakt van het programma AutoCad 2000. De resultaten van de boringen zijn vastgelegd in een digitaal bestand (Quatro-pro 9, uitwisselbaar met Excell).

4.2 Resultaten

Geologie

Aan de hand van de boorresultaten kan een ideaalprofiel samengesteld worden waarbinnen vier eenheden onderscheiden kunnen worden. Deze worden in het onderstaande van oud naar jong besproken.

Eenheid 1 betreft een onverstoord zandpakket waarvan de ondergrens niet bereikt is. De dikte bedraagt minimaal 0,30 tot 1,10 m, waarbij de top bij de boringen 1 en 4 zich op 1,72 m - NAP, bij boring 2 op 1,99 m - NAP en bij boring 3 op 1,67 m - NAP bevindt. De zandkorrels zijn vrij stevig gepakt en goed gesorteerd. De mediaan valt in de korrelgrootteklasse van 150 - 210 μm , hetgeen overeenkomt met matig fijn zand. Het sediment heeft met een lichtgrijze kleur en bevat een geringe bijmenging van silt en fijn schelpgruis.

In de boring 1 en 3 wordt de top van het pakket gevormd door een 10 cm dikke donker gekleurde doorwortelde zandlaag. Het zand is sterk humeus en matig siltig. In boring 2 is aan de top een 3 cm dikke grijze kleilaag aangetroffen.
In eenheid 1 zijn geen archeologische vondsten aangetroffen.

Op basis van de grofklastische samenstelling van eenheid 1, het voorkomen van schelpgruis en de landschappelijke ligging van het onderzoeksterrein wordt deze geïnterpreteerd als een strandvlakte-afzetting. Dit komt overeen met het beeld dat de Geomorfologische Kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst 1996) van het gebied geeft, namelijk gelegen tussen de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim en die van Warmond - Sassenheim. De bij boring 1 en 3 aangetroffen donkere, doorwortelde top wijst op bodemvorming.

Eenheid 2, gelegen op eenheid 1, betreft een veenpakket. Het veen heeft een dikte van 0,50 m bij boring 1, 0,72 m bij boring 2, 0,40 m bij boring 3 en 0,38 m bij boring 4. Het veen is samengesteld uit rietstengeltjes, plantenworteltjes en stukken hout. De bovenste decimeters van het pakket zijn licht veraard.
Ook in deze eenheid is geen archeologisch vondstmateriaal aangetroffen.

Het veenpakket wordt geïnterpreteerd als Hollandveen. Uit de aanwezigheid van een veenpakket op de strandwalafzettingen blijkt dat de invloed van zee afnam en dat er verzoeting plaats vond. Het voorkomen van riet en hout duidt op een voedselrijk milieu, wellicht als gevolg van de nabijheid de Oude Rijn.

Eenheid 3, die eenheid 2 afdekt, bestaat uit een kleipakket. Het pakket heeft een betrekkelijk constante dikte: 0,35 m bij de boringen 1 en 2, 0,39 m bij boring 3 en 0,42 m bij boring 4.

De basis van het pakket wordt bij de boringen 1, 2 en 3 gevormd door een slappe, uiterst venige kleilaag met een dikte van 5 cm. Het overige deel van het pakket bestaat uit vrij stugge klei met een matig bijmenging van zand en silt. Het materiaal is zwak roestig en aan de top licht humeus. De kleur varieert van licht bruin tot grijs.

In de boringen 2 en 3 is op een diepte van 1,12 m - NAP een zwarte, scherpe begrensde laag van 1 à 2 cm dikte aangetroffen. Waarschijnlijk is er sprake van een brandlaag. In de andere boringen, nrs. 1 en 4, is deze niet waargenomen. In de brandlaag zijn geen vondsten of ander materiaal aangetroffen, die uitsluitstel kunnen geven over de datering en exacte aard van de brandlaag.

De fijnklastische samenstelling van eenheid 3 en de ligging van de onderzoekslocatie binnen de invloedssfeer van het mondingsgebied van de Oude Rijn wijst in de richting van een relatief jonge komafzetting. Hoewel kwelderafzettingen ook een kleiige samenstelling hebben, worden deze als gevolg van getijdewerking ook gekenmerkt door dunne zandlaagjes. Eenheid 3 is echter ongelamineerd. Dit betekent dat in dit deel van het estuarium de rivierinvloed dominant was ten opzichte van de zee-Invloed.

Eenheid 4 betreft de huidige bouwvoor, eenheid 4. Deze bestaat hoofdzakelijk uit kleiig zand. De dikte ervan varieert weinig tussen de in het weiland uitgevoerde boringen 1, 2 en 4 en bedraagt respectievelijk 0,35 m, 0,35 m en 0,30 m.

Bij boring 3, die in het plantsoen is verricht, heeft het pakket een dikte van 0,96 m. Tezamen met de hogere ligging van het maaiveld vormt dit een aanwijzing dat het hotelterrein is opgehoogd.

In de bouwvoor zijn bij boring 2 en 3 enkele baksteenkrumels aangetroffen. Deze hebben vanwege de ligging in een verstoord pakket geen archeologische betekenis.

Archeologie

Tijdens het onderzoek zijn in de eenheden 1 en 2 geen archeologische vondsten gedaan. In eenheid 3, de komafzettingen van de Oude Rijn, is in de boringen 2 en 3, een brandlaag aangetroffen. Deze laag bevond zich in beide boringen op nagenoeg dezelfde diepte. Dit is een aanwijzing dat, hoewel het gebied erg nat was, er toch enige menselijke activiteit was.

De sedimentatie vanuit de Oude Rijn had plaats tussen circa 4400 voor Chr. tot het moment van afdamming van de bovenloop, de Kromme Rijn, bij Wijk bij Duurstede in 1122 na Chr. (Berendsen & Stouthamer 2001) Gezien de aanwezigheid van een pakket Hollandveen, het gegeven dat de Oude Rijn pas rond 2500 voor Chr. als hoofdtak van de Rijn ging fungeren en dat het brandlaagje in het midden van de eenheid werd aangetroffen, moet wat ouderdom van de laag gedacht worden aan de IJzertijd of eventueel Romeinse tijd.

Het vondstmateriaal in eenheid 4, de bouwvoor, bestaat uit enkele kleine baksteenfragmenten. Het materiaal is niet dateerbaar. Gezien de zandige samenstelling van de bouwvoor bevonden de fragmenten zich in een (sub)recent ophoging. De archeologische waarde van de vondsten is gering.

5. Conclusie

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie zich uitstrekt op de overgang van de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim naar het estuarium van de Oude Rijn. Deze rivier fungeerde vanaf 4500 jaar geleden tot rond de jaartelling als hoofdtak van de Rijn.

Bekende archeologische gegevens laten zien dat het mondingsgebied van de Oude Rijn vanaf de IJzertijd en/of Romeinse tijd bewoond werd.

Uit het booronderzoek blijkt inderdaad dat het onderzoeksterrein is gelegen aan de rand van het estuarium. Vanaf een diepte van circa 1,80 m - NAP zijn strandvlakte-afzettingen (eenheid 1) aangeboord. Deze afzettingen worden afgedekt door een circa 0,50 m dik pakket Hollandveen (eenheid 2). Op dit pakket is een circa 0,40 m dik pakket ongelamineerde kleien (eenheid 3) gevormd, die worden geïnterpreteerd als komafzettingen van de Oude Rijn. In de genoemde komafzettingen is op twee locaties, boring 2 en 3, op een diepte van 1,12 m - NAP een 2 cm dikke brandlaag aangetroffen. Gezien de geologische ontwikkeling van het gebied moet worden gedacht aan een datering in de IJzertijd of eventueel Romeinse tijd. Het geheel wordt afgedekt door een bouwvoor bestaande uit kleiige zand met enkele (sub)recente baksteenkrumels. Op het weiland, bij boorlocaties 1, 2 en 4, heeft deze een dikte van circa 0,35 cm. Nabij de huidige bebouwing, bij boorlocatie 3, heeft deze als gevolg van ophoging van het terrein een dikte van 0,95 m.

Geconcludeerd kan worden dat de kans dat op de aanwezigheid van archeologische waarden, met name rond de boringen 2 en 3, groot is.

6. Advies

Tijdens het op de locatie 'Warmonderstraat 8' te Sassenheim uitgevoerde booronderzoek zijn ter plaatse van de boorlocaties 1 en 4 geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden aangetroffen.

Bij boringen 2 en 3 is in de komafzettingen van de Oude Rijn echter een brandlaag waargenomen, die wijst op menselijke activiteit in de periode dat vanuit de rivier klei werd afgezet. Op basis hiervan wordt geadviseerd ter plaatse van de boringen 2 en 3 aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het doel van dit aanvullende onderzoek betreft het vaststellen van de aard, ouderdom en de verbreiding van de op deze locatie aangetroffen brandlaag.

Aanbevolen wordt dit aanvullend archeologisch onderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren.

Literatuur

ANWB, 2004: *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, ANWB bv, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 1997: *De vorming van het land*, Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2000: *Landschappelijk Nederland*, Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A. & Stouthamer, E., 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Koninklijke Van Gorcum, Assen.

DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst, 1996: *Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000, blad 30 's Gravenhage*, Wageningen/Haarlem.

KNA, Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, 2005, versie 2.2

Koenders, M., 2002: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek, een kaartrapportage*, provincie Zuid-Holland.

Mulder de, E.E.J., Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Wetserhof, W.E., Wong, T.E., 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten, Nederland.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990: *Grote Historische Atlas 1 : 50000, deel 1 West-Nederland 1839-1859*, Groningen.

Verantwoording

Afbeeldingen

afb. 1: Locatie onderzoek, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

afb. 2: Onderzoekslocatie met boorpunten, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

Bestanden

05046.standaardrapport.definitief.wpd

05046.standaardrapport.afbeelding01.v0.wpd

05046.standaardrapport.afbeelding02.v0.dwg